

פרטיכל חס. ז/2

מישיבת ועדת החינוך

ביום ד', ט' בטבת תש"י (4.1.50)

נוכחו חברי הועדה:

אלמליח אברהם
אסף עמי
גורי ישראל
דינבורג בנימין
הכרמלי אליהו
כהן רחל
נצר דבורה
פרסיץ שושנה, היו"ר
טנקס דוד צבי
עוזלינג אהרן
סמילנסקי יזהר
רזיאל-נאור אסתר
לורנשטיין מאיר דוד

מוזמנים:

ד"ר בן-יהודה = מנהל מחלקת החינוך

נעדרים:

אילנית פייגה
ז'בוטינסקי ערי

הישיבה נפתחה בשעה 8.50

ס ד ר ה י ו ם

- (א) שאילחות;
- (ב) דין וחשבון של ועדות משנה;
- (ג) סיום הויכוח בדבר חינוך ילדי ערבים;
- (ד) מעמד עובדי החינוך;
- (ה) ש ו נ ו ח ;

היו"ר ש. פרסיץ:

למני שנגש לסעיף השאלות,

אני רוצה להביע לכם את החמירותי

הרבה על הוצאות הישיבה האחרונה. איני חושבת שיטיבות ועדחנו
הן טודיות, אבל אם נריכזים למרסם חומר, אני חושבת שרשות
הועדה צריכה לעשות זאת. אחרי הישיבה האחרונה של הועדה, נחפרסם
חומר בצורה שלא התאימה בהחלט אפילו לחריכות הדברים אשר נאמרו
פה. הדברים נחפרסמו בצורה רעשנית מאוד, שהיא ודאי לא לרצון
המשתתפים בוועדה. אני הייתי חפצה לבקש מאת החברים - מה שכבר
בקשתי מאת חברי ועדת המשנה - להמנע ממסירת חומר לעתונות
ולמסור את החמיקי הזה לרשות הועדה אשר תדאג לפארוץ החומר
בצורה אוביקטיבית.

א. ציזלינג:

אני חושב שבענין פרסום הדברים

צריכה להיות דאגה לטובת הענין.

ואף אני איני מרוצה מהפרסום אשר ניתן לענינים אלה. אבל,
יחד עם זאת, אינני מקבל את המסקנה. אני מסכים שתהיה החלטה
שימסר קומוניקט מטעם הועדה; אני מסכים שתהיה החלטה כי במקרים
מסויימים, שקובעים זאת בישיבה, אין רשות לפרסם את הדברים
שנאמרו, אבל איני מסכים שבכלל אסור לפרסם את דיוני ישיבות
הועדה. אני חושב שדיוני ישיבות הועדה הם מעניני הצבור.
אם ישנו דיון סודי, צריך השר או יו"ר הועדה לציין שענין
זה אינו ניתן לפרסום, אבל איני מסכים שאם ישנו דיון, נגיד,
על שאלות חינוך, שאלות ארגון ושאלות בי"הס, שהענין הזה לא
יהיה ניתן לפרסום על ידי כל אחד כפי שהוא מוצא לנכון. דבר
זה אינו עומד בסחירה לאטטרות של קומוניקט קבוע. אני מסכים
שיקבע כלל כי דבר אשר באיכות הממשלה, השר או נציגו מודיעים
שהם מוסרים זאת שלא לפרסום, זאת היא זכותם. הוא הדין גם
במקרה שיו"ר הועדה מודיע על ענין מסוייט שאינן ניתן לפרסום.
כל השאר ח'משי.

הועדה לחינוך ותרבות
4.1.19

ע.ע.

היו"ר ש. פרסיץ:

בוועדה המשנה הביתי משאלה ננהג
לפי הנהוג בוועדות אחרות. הנה אמר מר
פנקס כי גם בוועדה הכספית
נהוג למסור קומוניקט אומנטי ע"י ראש הועדה,
כדי להמנע ממה שקרה לנו, מר פנקס קבע עם
חבר העחונאים שבכל יום שמחיימת בו יטיבה, הוא מוסר להם
את החומר הנראה לו לפרסום. אני חושבת שדבר זה הוא לטובת
הענין וחפצה לשמוע אם כולנו ממכימים להצעה זו.

ד.צ. פנקס:

אני רוצה לאמר שאם יש דיון אשר
צויין בוועדה כדיון סודי - דברים
שיכולים לקרוח כאן פחות מאשר בוועדות אחרות - אזי כל חבר חייב
לשמור על הדבר בסוד. בין יתר הדברים, רצוי מאוד שהיו"ר תמסור
דו"ח מכל יטיבה, כי אנו מעונינים בהד של האיבור להודיונים
אשר מחיימים כאן. אבל, דברים אשר ניתנים לפרסום, אין למנוע
סכל חבר, דרך הצנורות שלו, יאיר עליהם את האור שהוא רוצה.

היו"ר ש. פרסיץ:

קבלתי מכתב מאת שר החינוך. העתקים
מהמכתב הזה נשלחו גם אליכם, אבל
איני בטוחה אם הגיעו אליכם, לכן אקריאו לפניכם. אגב, המכתב
לא נחתם על ידי השר, כי אם הועבר על ידי מר אברך בצירוף
מכתבו הוא.

(היו"ר קורא את מכתבו של מר

שזר, בצירוף מכתבו של מר אברך, מיום 30 בדצמבר 1949)

הייתי חפצה לשמוע את עמדת הועדה

לדברים האלה. אני חפצה לאמר שאדון שזר טועה בדבר עקרוני אחד:
הועדה שלנו ריבונית למדוק כל חלונה אשר באה אלינו; היא גם
ריבונית להחליט אם צריך להעביר חלונה זו לחקירה למשרד החינוך,
או למי שהוא אחר. דבר זה נהוג בכל הועדות, וגם את תקראו
בחקנון הכנסת - אשר אמנם עוד לא אושר על ידי הכנסת כולה, אבל
ועדת הכנסת עוברת עליו - לא רק שאין שם מניעה, כי אם חובה
מוטלת עלינו לברר כל חלונה המובאת אלינו, לא רק על ידי חבר

ע.ע.

הכנסת, כי אט על ידי כל אזרח במדינה. איני יכולה לקבל את השתוממותו של השר על העובדה שסוף-סוף צריכה הייתה להיות ידועה לו. יחד עם זאת, בראשית הישיבה הבעתי כבר את צערי על הפרוט הנרחב בעתונות בענייני אלה, לפני שהדבר נברק על-ידי הועדה.

אשר למסקנה הרביעית בה מודיע לנו השר שהוא יוכל לצאת מטביו בימים הקרובים, כולנו נשמח על כך מאוד ונברך אותו לשוב, אולם איננו יכולים לקבל את האשמה, כי בימי העדרו ירדה הועדה ממסלולה ומדרכה ולא טמלה בעניינים שלשמם נבחרה. אני חושבת שהשקענו עבודה רבה בעיון ולימוד החומר. אם לא עיינו בחוקים ובתקנות, לא אנו אשמים בזה, כי הם לא הובאו אלינו. אני חושבת שהאשמה הזאת איננה במקומה ואני חפצה לשמוע בקיצור את דעתכם.

ע. אספת: אף אני מניח שהועדה שלנו היא סוברנית, אבל היא צריכה וחייבת לבדוק כל ענין הנמצא בתחום טיטולו ואחריותו של המשרד הממשלתי שאחר היא קטורה באמצעות עובדיו והמנגנון שלו. אם לאחר שהיא קבלה את הבירורים וההסברות, היא לא באה על סיפוקה וחושבת שיש לה מה לבדוק באופן עצמאי, בסמכותה לעשות את הדבר הזה. בצורה כזאת של עבודה, כפי שנעשתה כאן, לאחר שנשמע את חשובות המשרד והבירורים שלו, אם דעתנו לא תהיה נוחה ונמצא שיש מקום לבירור נוסף על ידינו, מפני שלא באנו על חפוקנו על ידי הבירור של המשרד, אז אנו רשאים לעשות זאת. איני חושב שהיה זה נכון מצדנו ללכת בדרך שהלכנו בה.

ר. כהן: לי נדמה שגם טר החינוך קבל אינפורמציה בלתי נכונה ומפני זה בא מכתבו. בישיבה האחרונה של הועדה מסר לנו מר מנקס מסקנות מהעובדות שהוא שמע. אנחנו רצינו לשמוע את העובדות ולחשוב איך להוציא את מסקנותינו מתוך העובדות. לו אהרן ששמענו את דברי

ע.ע.

מר פנקס, היינו בעצמנו חוקרים את הדבר מבלי לבוא למשרד החינוך
והתרבות, אז יכול היה הטר לטעון על כך שאנו מסיקים מסקנות
טרם שהבאנו עובדות. את זאת לא עשינו, ולכן מכתבו אינו בסדר.
נדמה לי שהמכתב הזה בא קצת לפני זמנו, מטני שאנחנו לא עשינו
דבר העובר על החמכיות ועל הנימוסיות.

א. ציזלינג: לא העמדנו לדין את משרד החינוך

ולא היחה נימה כזאת בכלל, אם כי
מר פנקס דיבר בטון המעמיד לדין, אבל אנחנו לא קבלנו זאת.
במקרה שהועדה כולה חבדוק את דברי מר פנקס, החלטנו שועדה
מצומצמת תעשה זאת, ואם היא תמצא לנכון, נפנה בענין זה לטר.
לדעתי, שרי ישראל וממשלחה צריכים להיות מרוצים ולקבל ברצון
כל בדיקת דבר המעמידה אותו על אמתו.

ד. נצר: לדעתי, מכתבו של השר בא לרגל

ההגבות של הגב' טרסיץ ובקבות
הטרטוט בעתונות. את השר כותב שאת האינפורמציה הוא קבל מפי
העתונות, הוא יכול היה להתרשט בצורה שהתרשט, כי הידיעות
שנחפרתמו בעתונות נחנו את כל האפשרות לכתוב מכתבים כאלה.
הייתי מציפה לקבל את ההחלטה: קראנו את מכתבו של השר, אנו
מכירים את מר טזר, ועוברים לסדר היום.

א. רוזאל-נאור: אני חושבת שבדרך כלל, כאשר מטילים

איסורים מסוימים מחייב הדבר את
שני הצדדים. אם אסור לועדה להכנס לחקירות, אותו איסור חל גם
על השר לקבל את הדברים המתפרסמים בעתונות. אני מוגארת לעצמי
שהשר קבל - או צריך היה לקבל - את האינפורמציה הרשמית של
הועדה ולא צריך היה לשפוט אותנו על פי העתון. על כן, ההתרשמות
שלו היא ל חוד, והעמדת הועדה במסלולה הנכון היא טוב ל חוד,
ועל זאת כבר נאמרו דברים נכונים שאני חמימת דעית אתם.

ע.ע.

ב. ע. דינבורג:

אני חושב שבמכתבו כתב השר על אוחס

הדברים שאמרתי בישיבה הקודמת.

הנוהג בעולם הוא, שאם מאשימים מי שהוא, ראשית כל שואלים את

הנאשם. לדעתי, בחירתו ועדה חקירה היה מעשה לא הוגן, אמילו

מבחינת היחסים המשוטטים בין אדם לרעהו.

מ. ד. לוונשטיין:

הייתי מבקש מד"ר בן-יהודה לטאול

את השר מתי אפשר למנות ועדה.

הוא כותב כי חלונה שעדיין לא הוכחה אינה יכולה לשמש יסוד

למינוי ועדה. איני יכול לקבל את הדבר.

היו"ר ש. פרסיץ:

אני חפצה להזכיר לכם מה מטרתי

לבדיקה לוועדה. דובר על עובדות

והועדה רצחה לבדוק אם יש בהן חומר כדי למסור לחקירה

למשרד החינוך. אני חושבת שועדת המסנה לא עברה על סמכותה,

כי רק עברה על החומר שהביא מר פנקס.

ד"ר בן-יהודה:

בין מוסרי האינפורמציה לשר הייתי

גם אני, ומסרתי לו את הדברים בדיוק

כפי שנאמרו. למען הדיוק, את מכתבו הוא כתב על יסוד דברים

אשר נמסרו לו, לא באופן ישיר ממני.

חלונותיו של מר פנקס לא עמדו על

סדר היום; הן הובאו בצורת שאלה ואני גם בקשתי מהשר הוראות

כיצד לנהוג כלפי שאלחות. הוא נועץ עם מזכירות הממשלה ועם

שר המשפטים והסדר שנקבע הוא, שעל שאלחות אין הל ויכוח וחילופי

דברים. הוא בקט ממני לענות על כל שאלחות רק בישיבה הבאה,

ואני ברצוני הועדה להתחייב את הדיבור עליה, יש לוועמיר את הדבר

על סדר היום, אז צריך שהמשרד יתכוונן לכך, ואז אפשר להחליט

על ועדה, וכן הלאה. חלונותיו של מר פנקס הובאו בצורת שאלחות.

איש לא ענה על שאלחות זו, כי אמרתי שאיני מיומנה כוח לענות

הועדה לחינוך ותרבות
4.1.1950

ע.ע.

על דבריו הטייכים למשרד התרבות. לכן, צריך היה לחכות לחשובה
על הטאילתא ואח"כ למנות ועדה. על כן, אני חושב, שאשר אינו
טועה במענהו. בקטחו היא, שאשר מגיטים טאילתא, צריך לתת ראטיח
את ההזדמנוו למשרד לענות עליה.

היו"ר ש. פרמיץ: דבריו של מר פנקס בישיבה האחרונה

היו מורכבים משני חלקים: בחלק אחד

הם היו טאילתא, ובחלק השני הם היו התפרצות ותלונה מרה בפני
ועדת החינוך על העורל והקיפוח הנעשה לישוב הדחי שבמחנות, ועל
הדריטה למנות ועדת חקירה ולאחוז בכל האמצעים כדי שהדבריס האלה
לא יישנו.

אשר לטאילתא, שמענו את דבריו של

ד"ר בן-יהודה ומסרנו למשרד התרבות לנת את ההמבריס לכך.

אשר לחלונותיו, שמענו את תלונותיו

בזעזוע גדול ורצינו לראות מה הן העובדות אשר נתנו לו אפשרות
להביא האשמה זו. לכן נחמנחה ועדת בדיקה אשר שמעה את תלונותיו
ואני אביא בפניכם את הדו"ח ממנה, כך שלא עברנו על כל טמכות.

י. סמילנסקי: את תקראו את סמכיות הועדה הכתובה

בתקנון הועדות, וראו שעברנו על

משהו החורג מתחום הכתוב בתקנון.

היו"ר ש. פרמיץ: עשינו בדיוק מה שכתוב בתקנון

הועדות. האם אנחנו צריכים לעבוד

בטורוח של 15, ואין הדבר יכול להעטוח על ידי ועדה מצומצמת?

הרעות

אני מציע להטאיר ליו"ר לענות על

ד. צ. פנקס:

המכתב, כפי שהיא תבין.

ע/ע

היו"ר ש. פרסיץ:

אני מחשיבה מאוד את השתתפותו של

ד"ר בן-יהודה בוועדתנו, אבל הוא

לא צדק בזה שהעיר לנו כי הועדה חורגת מן הקבוע בתקנות. לא

הייתי חפצה שבתחילת עבודתנו המשותפת יאמרו דבריהם לכוונתנו להעמידנו
י"ל כך נאנחנו
מחפצית לרשות לא לנו.

ד. צ. פנקס:

לדעתי, כל חושב במדינה יכול

להביא חלונה בפני ועדת הכנסת.

י. גורי:

איני מסכים להצעתו של מר פנקס

שהיו"ר תענה למכתבו של מר שזר,

כאשר יעלה על דעתה, כי המכתב נשלח אליה כיו"ר הועדה, ולא

כאיש פרטי. אנחנו צריכים לסכם את העקרונות של התשובה הזאת

בקריית כלליית.

אשר לגופו של העניין, הועדה יכולה

לדרו כעניין הזה אם זה לפי התקנות של הועדות. לפי התקנות סמכויות

הועדות הן: "דיון בהצעות חוק, בתקנות שהוחקו, בנקשות של

חושבים שהוגשו לכנסת או לממשלה ושהועברו על ידן לאחת הועדות

לדיון ולמסקנות. כן תדרו הועדה בכל עניין אחר אשר בתחום ענייניה

או שיימסר לדיונה". אנו יכולים לקבוע שעניין זה הוא בתחום

ענייניה של הועדה ושהיא יכולה להסתייע בוועדת משנה, אבל ועדת

המשנה אינה יכולה לבקר במתנות, לחקור עדית, לאסוף חומר וכו'.

ועדת המשנה מביאה את הדו"ח שלה ושום דבר אחר לא יכול להעשות

לפני שמשרד החינוך יגיש את החומר ואת המסקנות שלו.

היו"ר ש. פרסיץ:

רציתי לשמוע את חרות דעת הועדה

על מכתבו של מר שזר. אני רוצה

יהיו

לגמור את העניין הזה, עי"כ שבפרטיכל/רשומים דעות כל התכרית.

הזה

על יסוד החומר/אוכל לנסח את התשובה והעיקר ממנה אשלח גם לכם.

התשובה תהיה מנוכ ברוח הדברים שנאמרו.

ע/ע

ג. גורני:

אני מאיע לנסח את המכתב למר

שזר לפי הנוסח הבא: הוגא לפנינו

ענין אשר הועדה היחה סבורה כי הוא נכנס לתחום ענייניה. הועדה
לא יכלה לבדוק את החומר בעינה ומנתה ועדת משנה שתשמע את החומר.

ועדת המשנה הבינה במני ועדת החינוך דו"ח המלונות שנשמעו
במניה. ועדת החינוך ימקע את הדו"ח. היא לא חסיקה כל מסקנות,

כי את מחכה שחומר הזה יבדק ע"י משרד החינוך ונת"כ תוכל
לברר כימד לנהוג הלאה.

ד. ע. פוקס:

המכתב נכתב ליו"ר הועדה וענין אנו

יכולים לבחור עליה לכתוב מכתב שלא

לפי דעתה. אני מודיע שאני בעממי אענה על מכתבו של מר שזר,
כשרק אקבל את העתקו.

היו"ר ש. פרסיץ:

הבאתי את המכתב לוועדה, כי המכתב

הזה נכתב אלי בהעתק לחברי הועדה.

מכיון שהעתק לא הוכנס לחיקונו, מצאתי לנכון להקריא את המכתב
למניכס. במכתב הזה ישנן שתי הנשמות על הועדה, הועדה היחה

צריכה לענות עליהן ולא רמיחי לעשות זאת על דעת עממי. היה

כאן ויכוח "כמקט על התרדים הממכר בו ועל יסוד הויכוח הזה

אנכח את התשובה על מכתבו של מר שזר. את תשובתי לא התקבל

על דעתכם, והיה לכם הזדמנות בישיבה הבאה להביא^{לו} אי"איומונ.

ג. גורני:

אני חושב שגב' פרסיץ הינה צודקת

בענין זה, ואני מבקש לראות זאת

במדיכל.

עע/

ש א י ל ר ו

ד. א. פנקס: האם משרד החינוך קבל כבר את

החומר שהוגש לוועדת הבריחה,

והאם משרד החינוך קהל על שימו לבדוק אותו בהתאם לאותם

המידורים שועדת המשנה הגישה לו?

הגילתה לד"ר בן-יהודה כנניג

שר החינוך: קבלתי שתי ידיעות ואני מבקש לקבל עליהן תיבה.

הנה אומר:

מבקש לחקור את הדבר ולדעת את זה

אמת; את כן, מה חושב משרד החינוך לעשות כדי להעניי את המשמילת.

הידיעה השניה אומרת: "בנימי השמאל

העמידו משמרת בשיכון החדש, על יד זכרון יעקב, להכריע לתלמידינו

לצאת ללימודיהם, 35 במספר, שנרשמו אצלנו באמצעות המועצה המקומית

ולומדיה בבית ספרנו זה ששה שבועות. (הנהלת בי"ס המזרחי בזכרון-

יעקב). אני מבקש לחקור את הדברים ולמסור לנו בישיבה הבאה חוות-

דעת אם עובדות נכונות; מה חושב משרד החינוך לעשות כדי למנוע

כפייה מצפונית לגבי הורים אשר שולחים את ילדיהם לאותו בית-הספר

של אותו הזרם אשר נוח להם, ומה חושבת הממשלה לעשות כדי למנוע

כפייה מצפונית ודתית במדינה. אני מודיע שאמסור את הדברים הנלה

לעתונות.

א. גילילינג: אני מבקש לדעת מה עושה הממשלה

כדי להבטיח את קיום ההוראות

והנחלות ברצונן-לציון ביחס לבתי-הספר. קראתי בעתונות כי

מועצת ראשון-לציון "שהיא מוסד רשמי במדינה, אשר כפוף לחוקיה

והוראותיה" מכירה חוק. אני מבקש לדעת באיזה אמצעים נקטה

המדינה, והאם אין הישר טובר "המקרה זה יש להקים רשות חינוך

הזאת אשר תקבל עליה את מרות החוק והשלטון.

הועדה לחינוך ותרבות
4.1.50

ר.ע.

מה הן הפעולות אשר נעשות בכדי

לקיים את המעוף בחוק המדבר על פתיחת בתי-ספר לנערים
עובדים ב-1 לאפריל. האם נתנו הוראות לרשויות המקומיות -
אשר משמשות כרשויות חינוך מקומיות - לבצע, ואיך לבצע את
החוק הזה.

מבאתי בתיק חומר על מחלקת החינוך

של עיריית תל-אביב. החומר הזה מפרט גורלם בפנין נערים עובדים.
אני מוצא חומר מעלף, אבל אני מוצא בו גישה המכוונת לבצע את
פנין חוק חינוך חובה לגבי נערים עובדים בניגוד לחוק. אני מוצא
כאן עלילה הזרמים; אני מוצא כאן בורות לביל את ההתמרות של
המגע בין הלומדים והנורעות הנורע; אני מוצא כאן מטרת המדברת
על זמננים שעות הלימודים כדבר ודאי. איני יודע מהיכן נובעת
ההנחה לחוק לימוד חובה פירושו, 9 שעות לימודים בשבוע לבתי-ספר
לנערים עובדים, ועל יסוד זה בנויות אחר-כך מסקנות והנחות.
אני מוצא כאן מעוף הדן על פיקוח בתי-ספר אלה ע"י עיריית תל-אביב.
הדברים האלה מעוררים בי דאגה לאופי הביצוע של חוק לימוד חובה
לגבי נערים עובדים, ואני מבקש לעורר את השומת לב מחלקת החינוך
של עיריית תל-אביב כי היא חורגת מן היסודות המונחים בחוק.

מה דינם של מורים החייבים גיוס,

א. רוזנבלט-נאור:

שהשנתון שלהם עומד להקרה עכשיו

לשירות.

מה גורל הנקירות שנעשה בבית היתומים

א. א.:

דיסקינן? זאת יש איזו מסקנות, בעיקר

אם יש צורך בשינויים, ומה הם השינויים העומדים להעשות שם.

הייתי רוצה לטבל אינפורמציה כללית

י. סמילנסקי:

על ארבעה סוגי מוסדות חינוך אלה:

- (1) בתי-ספר חינוכיים; (2) מוסדות חינוך סגורים; (3) בתי-ספר
- מקצועיים בכלל וחקלאיים בפרט; (4) בתי-ספר לאמנויות יפות, הלומר,

ע.ק.

קונטרבטוריום וכו'. לפי סדר עבודתנו, איני רואה שנוכל להגיע לדיון על סוג זה של מוסדות. אני חושב שיש צורך להחליט את הדיון בעיקר על בתי-ספר חינוכיים. הייתי מבקש, אם אפשר, לקבל אינפורמציה בכתב כל מוסדות אלה.

ב. כתוב: רציתי לשמוע אינפורמציה, איך משרד

החינוך מארגן את ההתאמה עם משרד

המעד בעניינים אשר שייכים לחינוך. אני מחכוונת ראשית כל לרשת הגנים ולעבודה המונעת מאי-ביקור בבתי-הספר.

ג. גלמליח: אנו ידועים לד"ר בן-יהודה כי בשכונות

ידועות בירושלים, בעיקר בימין-מטה,

ישנם בתי-ספר השייכים לשני זרמים, לדתי ולשמאלי, שיש בהם

בכל כתה לא יותר מעשרה, או שנים-עשר תלמידים. כאשר שאלו

להורים בשכונות אלה מדוע אין הם נולחים את בניהם לבתי-הספר

של הרשת, ענו כי בבתי-ספר אלה נותנים להם גם חמיכות. רציתי

לדעת אם בתי-ספר אלה הם פרטיים, או שכל זרם נזרם פחות בתי-ספר

כאלה בשכונות כאלה. אם אלה הם בתי-ספר של הרשת, אין זה אפשרי

שילמדו בהם 8-10 תלמידים בכתה?

ד"ר בן-יהודה: מהשאלות של היום, אני בוחר לענות

רק על האלה אחת, בענין התקירה בבית-

היתומים דיסקין. על השאר איננו רק בידיבה הבנה.

בענין התקירה בבית-היתומים דיסקין,

הדו"ח בענין זה הורגו למסלול. אנחנו יאלנו את הממשלה: זה היא

הפרטת את כל הדו"ח, זו המסור תמצית. תחילה נטר לאמציה תמצית

לעתונות והבינו במני חברי הוועדה את הצעת התמצית. אנחנו לא

אשרנו אותה, הי כל אחד רצה להדגיש דברים אחרים. הממשלה תחליטה

להגיש את כל הדו"ח במלואו, הוא נמסר לעתונות, וכל עתון עשה

תמצית ופרסם את מה "רצה".

כעבור זמן מה קבלו חברי ועדת
החקירה מכתב מהממשלה, בו היא מבקשת להטגש אחת כדי להציע
לה מה לעשות הלאה. החקיימה פגישה ואנחנו דרשנו מהממשלה
להודיע לנו קודם **כל**, אם החלטות ועדת החקירה הטעונות ביצוע,
אם היא חושבת שהמוסד חייב לבצען, או שהן רק כעין עצה למוסד,
ושל יסוד זה נוכל לדעת כיצד לפעול. קבלנו תשובה שהממשלה
חושבת את החלטות לחיוביות וחובה על המוסד לקיימן. כן היא
מחילה על שלשה משרדים, החינוך, הסעד והבריאות, לבצע את
ההחלטות. החלטנו למנות ועדה בת 3 חבריה, אחד מכל משרד,
אשר תהיה ועדת הביצוע של ההחלטות.

ההחלטות העיקריות הן: חידוש כל

הסמך של העובדים, מינוי מנהל כידגוגי שיהיה המחנך הראשי
של המוסד, חידוש אנשי ועדת הזנהלה אשר רובם זקנים ורחוקים
מהפעולה ומינוי מחנכים ומדריכים, כלומר, חידוש כל התומר
האנושי. הלימודים במוסד עברו כבר לשפה העברית עוד בתמצע
החקירה.

אני יכול להודיע לכם כי ישנה
ועדה אשר תבצע את כל ההחלטות ותחיל אותן כתובה על המוסד.
ההחלטה הראשונה היא, לא לנגוע בשום דבר בכיוון הדתי.
המטרה היסודית של המוסד היא חינוך לתורה ולמלאכה, ובזה
לא תהיה כל פגיעה. חופש גמור ניתן להם בענין בחירת הזרם,
אנו דואגים רק לענין החינוכי והבריאותי, שמירח הנפש והגוף.

חברי הועדה מבקשים לקבל את
הדו"ח על החקירה בביח"היתומים
דיסקין.

ע.ע.

דין וחשבון של ועדות המשנה:

קצר

הינו"ר ש. טרסיץ: אמטור לכט דו"ח/רק מועדת חבריקה

לבירור תלונותיו של מר פנקס, כי

ועדת המשנה לענין ועד המנהל קיימה רק ישיבה אחת ולא סיימה

אח עבודתה. אני חושב שהיא תאטרך לקיים עוד ישיבה אחת.

ועדת חבריקה לבירור תלונותיו של

מר פנקס, יטבה ביוט א' ועיינח בכל החומר שחובא בכוב ע"י מר

פנקס. החומר היה כחוב במכונח ומר פנקס קרא לטנינו את החומר.

הוא הביא שורה שלימה של עובדות, חלק מהן נמסר ע"י הנהלת המזרחי

וחלק ע"י ועד הישיבות. בחומר שחקריא מר פנקס היו כל מיני

האטמות וסיפור עובדות אשר קרו במחנות, עם מתן שמות של עוטי

הטעולה ועם מתן שמות של אלה שנטגעו מהפעולה הזאת, וכו'. אנחנו

שמענו את כל הדברים האלה והחלטנו להעביר את החומר לחקירה למשרד

החינוך, ^{באירוח} לבקשה להביא לוועדת החינוך את תוצאות החקירה הזאת, תוך

שבועיים.

יחד עם זאת נתעוררה השאלה של ביקור

במחנות, כדי לראות במן עינינו את המתואר בדברים האלה, לא כדי

לחקור עדים, אלא כדי לראות את סדר העבודה. בעדויות האלה,

שחקריא מר פנקס, סופר על כך שהילדים מעדות המזרח השומרים דין

ודת מופלים לרעה אפילו בטיכונניהם; לא ניתן להם חדר ללימודים,

והם מוכרחים לשבת בבחי"הכנסת, ואף משם מגרשים אותם. מר פנקס

הקריא לנו שורה שלימה של דברים אשר רצינו להובח אם כן הוא

הדבר. לכן החלטנו למסור לוועדת החינוך את דעתנו שרצוי היה

לבקר במחנות העולים ולראות את מטעלי התרבות, כדי שתהיה לנו

גם דעה עצמית על סידור העניינים, גם בקשר לענין הזה וגם בקשר

לשאלות אחרות אשר תתעוררנה, בלי לוט ספק, בקשר עם העברת

החינוך מבעלות הסוכנות לבעלותה של המדינה, על זאת אתם תצטרכו

להחליט.

אשר לוועדה השניה בענין ועד הזמנה, ^{אבל} לשבנו אחמול בבירורים מוקדמים ובעצם, סיכמנו כמה נקודות. /לא הייתי רוצה להביא לכת עבודה שטרם נגמרה. אני חושבת שבישיבה הבאה אוכל כבר למסור לכת דו"ח יותר מסודר, אשר יביא אוונו להחלטות מסוימות.

הייתי הפצה לקבל את יסודי כוחכם

לוועדה לסייר במחנות ולראות במו עינינו את הנעשה שם. אטטר גם ולשתף בסיוור זה כל חבר אשר ירצה בכך להרחיב את המסגרת ימן הראוי שכל חבר כנסת אשר יכול להקדיש את זמנו כדי לבקר במחנות, יצטרף לביקור הזה,

י. גורי: קראתי אחמול ב"הארץ" ידיעות על מהלך העבודה של ועדת המטנה. האם

נמסר איזה שהוא קומוניקט?

היו"ר ש. טרפיץ: חס-ושלום. בקטחי ממר רוזנטל לא

למסור כל ידיעות בענין הועדה

וגם לא מטרתי כל חומר. אני חמצה להסדיר את הענין הזה עם רשות הכנסת, כי לא יחכן שיעשו דברים כמי שהט נעטים אצלנו.

א. ציזלינג: ביחס לסיור במחנות העולים, איני

רואה סיור כסיוור של ועדת המטנה.

מאידך, אני מסכים שיסודר סיור של חברי ועדת החינוך והתרבות

של הכנסת במחנות העולים ובמקומות אחרים. אני מציע שהועדה,

ע"י היו"ר ומטרה החינוך, יסדרו את הסיור כך שצורתו לא תהיה

או משום נימוס, או משום הכבדה על כל מקום ומקום, היינו,

שתסודרנה קבוצות אחדות במקומות שונים, ולא חבורה יותר מדי

גדולה.

ע.ע.

תינוך ע. פרסיץ
כדי לא לבזבז זמן, אבקש לרשום בסוף
הישיבה את שמות החברים הרוצים
להשתתף בכיקור זה וימים אלטרנטיביים המוצעים על ידיכם לבקור זה.

ד. נצר: ועדה המסנה, גפי שאנחנו יודעים,

זוהי ועדה אשר תסקידה היה מצומצם

מאוד, כלומר, לבדוק את חלונותיו של מר פנקס. מסרנו למשרד

חחינוך לאקור את הדבר. הועדה לא הטילה על עצמה שום תסקיד

נוסף.

סיום הויכוח בדבר חינוך ילדי הערבים:

א. אלמליח: אני רוצה להודות לד"ר בן-יהודה על

הסקירה היפה והמאלפת על בתי-הכפר

הערביים בארץ.

דובר על כך שיהיה טוויזון זכויות

של כל המורים הערביים במדינת ישראל, אני כמובן מסכים אתו

לכל דבר, כי אני רוצה שהמורה הערבי ירגיש את עצמו במדינת-

ישראל לא מחוץ חסטי מאשר בתקופת המנדט, אבל עדיין נמצאים

בארץ הרבה מורים ערביים מאלה ששיחטו פעולה עם המוסתלי, ולא

הייתי רוצה שהם יהיו חוטאים נסתרים. יש לבדוק אם כל המורים

הערביים במדינת ישראל נאמנים למדינה, כי הערבים לעולם לא

יהיו "משלנו".

הייתי רוצה שגם סטרי הלימודים

שבהם מלמדים בבתי-הכפר הערביים ימסרו לבדיקה. עלינו לבדוק

אם מלמדים עדיין באותם הסטרים, שילכיתם, ארץ ישראל היא טוריה

הדרומית, או מארים הצטוננית.

הועדה לחינוך ותרבות
4.1.1950

ד"ר בן-יהודה אמר כי יט קושי
במציאת מורים יהודים לערביות. אני יודע שישנם מורים יהודים
רבים אשר באו מבגדד, מסוריה ומצרים, היודעים ערבית לא
טחוח מחמורים הערביים, ואשר עד עכשיו לא השיגו משרות. הי
הייתי רוצה שד"ר בן-יהודה ישיט לבו לכך, להשיג את המורים
האלה שעד עכשיו לא יכלו להסתדר. יתכן שהם לא ירצו ללכת
לכטר ערבי נידח, אבל הם יוכלו לקבל משרות בערים. הייתי
רוצה לבקש שחברי הועדה המעוניינים לבקר בבתי-ספר אלה, אם
זה אפשרי, שחיינתן להם רשות לעשות זאת.

התפלאתי לשמוע שמועצות מקומיות

בכטרים ערביים אינן משתתפות לגמרי בהוצאות החינוך. האם
יתכן הדבר שעיריית ירושלים, חיפה ועכו שתתחנה בהוצאות החינוך
ונצרת לאף את דורשים שוויון זכויות, צריך שיהיה גם שוויון
בחובות. כמו שמשרד הכנים מטיל על עיריית ירושלים, חל-אביב,
חיפה וכו' להשתתף בהוצאות החינוך, בן הוא יכול להטיל גם
על עיריית נצרת, או כפרים גדולים אחרים.

ד"ר בן-יהודה אמר כי משרד החינוך

אינו יודע דבר מהמחרש בבתי-הספר הזרים של הטרר או המיסיון.
אני יודע שממשלת המנדט היתה מכריחה את כל בתי-הספר להגיש
דו"חיים. אין מדינה בעולם אשר לא חכרית את בתי-הספר להגיש
למחות דו"ח מהמחרש בהם. מדינת ישראל חייבת לדרוש דו"חיים
מהמחרש בכל בתי-הספר, כדי שתהיה למחלקת החינוך תמונה מקיפה
מהמחרש בכל שטח החינוך, גם בבתי-ספר מוכרים וגם בבתי-ספר
זרים. לא יתכן שיהיו בתי-ספר במדינת ישראל שלא ימסרו דו"ח
מהמחרש אצלם.

הייתי רוצה לדעת אם גם היום קיימים

בתי-ספר איטלקיים ויווניים, כפי שהיו בחקופת המנדט, או שאחרי
מלחמת השחרור שלנו סגורים בתי-ספר אלה. אני יודע שישנם בתי-
ספר של הפרר ושל הצרפתים, אבל איני יודע אם ישנם בתי-ספר
איטלקיים ויווניים.

ועדה החינוך והתרבות
4.1.1950

הגנת מלמדיה את הקוראן בבתי

המסר המורלמיט; מי מלמד את המקצועות האלה ומי בחר בהם, מחלקת החינוך, או שאותו המורה שלמדו קודם ממשיכים ללמד את לימודי הדת גם כיום? הנה הלימודים האלה הם טובה, או זכות? נדחמתי כאשר שמעתי כי עדיין ישנם יחידים במדינת ישראל השולחים את בניהם לבתי-הספר של המיסיון. דבר כזה אינו יכול להיות. איני נוסר שיש לנו כוח להכריז אותם לפגור בתי-הספר האלה, אבל אננו יכולים באופן בלתי רשמי להזמין על החורים. היות כמעט כל עולה חדש מקבל איגור שהיה חמישה מהמדינה, אם זה שיכון או חסיכה אחרת, ולא יתכן שאותו עולה הנחנה מהמדינה באיגור אורה שהיא, ישלח את בניו ללמוד במיסיון. אפשר לפתוח רשימה שחורה של החורים השולחים את בניהם לבתי-הספר של המיסיון ולמנוע מהם את החסיכות, כי שליחת ילדים למיסיון, זוהי הקרבת ילדים למולך.

ג. גורני: בענין החינוך הערבי נראית לי חמורה

מאוד מכמה בחינות: (1) מצד התוכן המורלי; (2) מצד תוכן ספרי הלימוד; (3) חנאי עבודתם של המורים הערביים; (4) מצד ארגון הכללי המיבוריני שמחפידים יהיה לטפל בחינוך הערביים.

מצד ארגון המורים, אין לי להוסיף

הרבה. אני רוצה רק להזכיר את הדיוקומנט שהוגש על ידי ועדה שנחמנתה ע"י מחלקת החינוך ב"29 בנובמבר. הוטל על הועדה, בראשותו של ד"ר הנדל, להגיש הצעה על תכנון החינוך במדינת-ישראל. הדו"ח של אותה ועדה כלל כרך בענין החינוך הערבי. שם נוסר כי רוב המורים הם חניכי האמכולה של המוכתי. דבר זה מאשר את דברי סר אלמליה ומקבל את ביטוי גמ במסרי הלימוד וברוח השוררת בבתי-הספר הערביים. מכיון שהיינו נאלצים להיזקק לשירותם של המורים האלה לא היו לנו מורים אחרים ורובם הוכרחו להעמך זרי יע להכית בהמצב לא נשתנה למובה. אם לא תבנינו ספרי לימוד

ע.ע.

חדשים לבתי-הספר הערביים, מטובר שגם מבחינה זו הקניין לא נטונה לטובה. בדרך כלל, השקעה המוטית היא די חלקה והיא גוברת בהשקעה גורמית מולית. שונים. לדעתי, לא יכולים להיות שליחים יותר נאמנים למוסתי מאשר ליבור הסודיים, כי בי"ס הוא מכשיר עצום בכוח להכשיר לנו גורדיה של נאמני המוסתי.

לפי הקולוציה הקבלנו, לאחר

שיונהג חוק חינוך חובה על כל שלביו, תהיה התוצאה הממוצעת בשנת ה"י על כל הלמיד ערבי 15 ל"י. מגילי ההצקה הזאת רצו להיות אוטונומיים, במדי להמתיק את זמלב החקטיבי, ובנו את הקולוציה של חינוך הערבי למי מוסר הילדים כחול 15 ל"י, מתוך הנחה שהמדינה תאורך להזיל על עצמה את כל החקטיב. למסקה, אין כל צורך לאמר שלו נוכל לעמוד בקולוציה הזאת, את איננו רואים ליצור לינוב הערבי מעמד של אזרחים ממדרגה שניה. איני אומר שאמר בבהדאתם להקלות את רמת החינוך של הערבים, אבל אנו צריכים לוותר לכך שהמרוק הזה יבוטל במרץ הזמן הקצר ביותר.

הדבר האחרון הוא עניין הכלים הציבוריים.

איני רוצה להכנס לכל פרטי הווגיה, אבל כריך לראות את השאלה לא רק מבחינה סטטית, כי את מבחינה דינמית. במספר המנדטורי היחה לנו אוטונומיה הינוכית, היו לנו טקנות רבות לממשלה המנאט, אבל איננו יכולים למקון של היתה לנו. המטרות למה את החינוך שלנו. לא מן הנמנע שהציבוריות הערבית חקבע לעצמה אוטונומיה בעניין החינוך, דוגמת אותה אוטונומיה שניהנה ליהודים בחקופת המנדאט. לדעתי, דבר זה הוא את מרות בשבילנו; אסור לנו לוח יד לכל מגמה כזאת, מטרה שאוטונומיה בעניני החינוך יכולה לגרום לקן של המחה ערבית, כי גירוסו על ימרי זה הו, מתן זכות לקבל מודיה לפי ראות עיניהם. אנו סוכרתיים לחפש דן של ערבים תהיה ההרגעה שיש להם מידה מסוימת של אוטונומיה בעניני החינוך, ומצד שני, לא להוציא את השקעה המדינה על חוכן הלימודים, על חוכן ספרי הלימוד, וכו'. אין אנו יכולים לגנוב לאורך ימים את הבעיה הזאת ולשים

הועדה לחינוך ותרבות
4.1.1950

אזוה במקרה; אנהנו מוכרחים להשקיע מחשבה וחבורה כינוס לבנות את הכלים הציבוריים לטימול במעיות החינוך בקרב האוכלוסיה הערבית. לי נראה שבאופן החינוכי-מטריבי בלבד, דבר זה לא יחזיק מעמד לאורך ימים. דעתי היא שמטרד החינוך יתחיל לחרוט במוגיה זו ויגיש את מסקנותיו לוועדה זו.

ע.ע. א.מ.מ: אני חושב שתוך מוטגיה שלנו על

עמנו נכחה להרכיב לחינוך הערבי

דברים שהם עמנו לא **עורכים**. כל עוד איננו רואים מטרד הערבים בישראל התעוררות ציבורית, או ניצנים ראשוניים של התעוררות ציבורית, ניצנים ראשוניים של הביקוש לאוטונומיה, ניצנים ראשוניים של גילוי חביקות לארגון מחויבים, כל עוד דבר זה איננו, איני יודע אם מחובתנו אנו לרוץ לפני המרכבה ולהשפיל אותם בכיוון זה. איני יודע מה מתרחש בציבור הערבי, אלינו מגיעים ידיים אחרים: רצון להתמוג וטאיכה להטיק הדעלה ^{מה חודשים} השללון בישראל בידי יהודים, כריך לחיות אתם בעלות, אריך לרכוש את עמנו, רוצים ללמוד עברית, בקיצור, רוצים להטיק הדעלה, ללמוד עד כמה שאפשר פחות וללמוד עד כמה שאפשר יותר. איני חושב שיש מצונו איזה צורך שהוא לפחות פתח לחביקות כאלה. כל זמן שאין רחמי"רות רציניים בקרב הציבור הערבי, אנו צריכים להמנע ממחן אוטונומיה עממית. אנו צריכים לתח שינוק לחביקה הזוה בשני דברים: (א) בגיטה יטודית וכנה ודאגה לרמת החינוך, הן בבתי-הספר העממיים, והן בסמינר למורים "עליו דיבר ד"ר בן-יהודה" - לדאוג שמורים אשר יקבלו את הכשרות המינר זה, יקבלו הכשרה ראויה והוגנת; (ב) במיתוק קרבים בעלי הכשרה מהאימת, הן במעקות והן באדמניסטרציה.

אני חושב שפרי הלימוד צריכים

לחיות מודרכים ומכוונים כפרי לימוד של מדינת ישראל. יזמה סנימית ערבית אשר תוציאה פרי לימוד, איננה נאמנה עלי.

ע.ע.

השאלה היא: האם עלינו להסתמך בדאגה למניעת דבריהם מזיקים,
או שעלינו לחזור להכנות שכלולים בדוך היובית. הכנסת דבר חיובי
... לא תיעשה בתמצעות ספר ערבי שחובה ע"י ערבי.
אני דואג לכך שהילד הערבי בישראל, לא רק שלא יקבל חומר הסחה
נגד היהודים ונגד מדינת ישראל, אנו צריכים לדאוג את הילדים
הערביים במדינת ישראל באזרחי המדינה, שמחר יקצבו את דמות
המדינה. עלינו להעמיק חשב על שורה של עניינים, שורה של ערכים,
שורה של ידיעות, לא רק על מדינת ישראל, כי אם על עם ישראל,
ולהגישם להם
ואת זאת לא יעשה ספר ערבי שחובה ע"י מחבר ערבי.

ביחס להסתמכות בחומצאות החינוך,

אני חושב שבענין זה יש לנהוג בכל חומר חדין. דומני שדוקא
הערבי בישראל מבין שלטון מה הוא, מכירי שלטון ושני סמכויות,
ושאת הממשלה מצוה, יש לכבוד את חוקי השלטון, ואמנם ישנה בארץ
מסורת שהערבים קבלו עד כה את החינוך כמעט בחינם, אבל מלבד
הצד הכספי של הענין, יש לנו גם ערך אזרחי חינוכי ממדרגה
ראשונה. אזרחי ישראל צריכים להתחנך לשאת בעול המדינה בשמחים
שוניים, וזהו אחד הכמחים הבולטים ביותר; צריך לגשת לענין
בתקיפות רבה, ללא ניתוריים, ועל יסוד קנה מידה טהור או יותר
הולם לקנה המידה שיטנו בתוך הציבור היהודי, כאשר משרד החינוך
קובע את מידת ההשתתפות של ישובים שונים, יש לו הערכה מסויימת
על מצבם הכלכלי וכוללת הכלכלית; השואה כזו יש להעביר בין
ישוב יהודי ישוב ערבי דברי חיומיים במצבם הכלכלי ולפי זה לקבוע
את מידת ההשתתפות.

ב. א. דינבורג: אני חושב שלא צריכים להיות הבדלים

בחוק בין החינוך היהודי והחינוך

הערבי, הן להלכה והן למעשה, אני בעד זה שעובדי המדינה היהודים
והערבים יקבלו משכורת שווה; כמובן שצריכות להיות גם אותן הדרישות,
כפי שגם אצלנו ישנו הבדל במשכורת בין מורה שיש לו תעודה ומורה
שאין לו כזאת.

הועדה להינרך ותרבות
4.1.1950

ביחס לתכנית מינימום, אני מציע
לקבוע אחת גם לגבי בחינת המינימום. אם אנו רוצים דרגה הטכנית
ישראלית אחידה, יש צורך בתכנית מינימום לגבי בחינת המינימום הערביים,
שהשמות בהדרגה לתכנית מינימום בבחינת המינימום היחודיים. הוא
הדין ביחס להשתתפות בהוצאות ההינרך.

ענין ישרי הלימוד הוא ענין חמור
מאוד. בין ישראל לערב היו יחסים היסטוריים מראשית תקופת ערב,
אולם ההיסטוריונים הערבים מזימים את העובדות. עלינו לדאוג
לטפחים אשר יספרו את העובדות כפי שהיו, כי אנו מעונינים
שהישוב הערבי יהיה נאמן וקטור למדינת ישראל. המולקה המזרחית
של האוניברסיטה היא אחת המולקות הטובות ביותר בעולם; יש לה
בעלי מקצוע יתלמידים רבים, יש צורך לחדר מערכת של
טמיטנדיות עבור תלמידים מוכשרים, יהודים וערבים, שהתלמידים
האלה יהיו מורגים ללימודי החברה, המולדה, גיאוגרפיה והיסטוריה.

אני רוצה לנגוע בענין המיסיון.

רבותי, אנחנו מדינה ויש לנו חובש, אולם חובש מחייב, מדינת
מחייבת. אנני חושב שאנו יכולים לנהוג בהקציות כלפי אזרחים
הטולחים את בניהם למיסיון. אם גם בבחינת המינימום שלנו ידאגו יותר
לגורלו האישי של התלמיד, אולי בזה נמנע את הביקור בבחינת המינימום
של המיסיון.

היו"ר ש. פרסיץ: הייתי רוצה להביע כמה הרעור לב

בקשר לטאלה/שאינני בקיאה בה

די צרכה, כי לצערי קרס ביתן לז. עדינה להקיף את הבעיה כולה.

אני משהילה בעובדה הראשונה - מספר

ערבים

ילדים/במדינתנו הזקוקים להינרך. כאשר התקיים המספר, לפני
הבחירות ל"כנסת", דובר על כך שיש בישוב כ-80 אלף ערבים, ועתה
אומרים כי עברנו/את המספר של רבע מיליון ערבים במדינה, במספרים
האלה אינם כלולים אוחתו המדויקים הנודדים בערבות הנגב, מבלי

טאיש יביאם בחשבון, ומבלי שאנחנו נדע אה מספרם ומצב מטפחתם.
 הדו"ח של משרד החינוך מדבר על מתן חינוך ל-15 אלף ילדים. אם
 ישנם בארץ $1\frac{3}{4}$ מיליון אנשים, הרי יש להניח שמספר הילדים ביניהם
 מגיע לפחות ל-60 - 50 אלף, ומספרם רב יותר מזה הנהנה היום
 מטירות החינוך שלנו. איש מאתנו לא ירצה לדכא אזרח במדינה;
 אנחנו לא נחפוץ שיעשה בהם, מה שנעשה בנו בימי גלותנו המרה,
 אבל אין זאת אומרת שנוכל בימים הראשונים של המדינה להטפיע
 עליהם רוב ברכה, שאנחנו לא זכינו לה גם בימים הטובים, כביכול,
 כאשר יכולנו לבנות את מדינתנו וזוהו ממלכת המנדט. היתה רואה
 שנשאול את עצמנו: מה היא דרכנו בענין זה? כולנו, או רובינו,
 דניש בשאלה זו באופן דליטנטי מאוד, רובנו לא ראה, לא מכיר
 ואינו יודע את הנעשה בקרב הערבים ויש, בלי שום טק, הלך רוח
 מסויים, ביניהם יחכן מרדני ויחכן זחלני. אולם, בלי כל ספק,
 יש ביניהם גם אנשים אינטליגנטים אשר הוגים מחשבות בעניינים
 אלה ואפשר וצריך לקחת אתם דברים, כדי לעמוד על מחשבותיהם,
 כדי להמנע מהפתעות ומטקולות אשר הן מקדמות מדי.

בשעה הויכוח הגדול בכנסת על הגן,
 נמנענו מלקבל החלטה, המחייבת את המדינה לכלול את הגן במסגרת
 חינוך חובה, מפני שמחדנו טמא ריבוי הילדים אצל הערבים, חוסר
 הגנות אצל הערבים, חוסר הכנה, בכלל, לעבודה זו בין הערבים,
 חטיל עלינו חומרות שלא נוכל לעמוד במניהן. לאחר ששמענו, מה
 ששמענו, עלי לאמר כי לרעותי, עלינו ללכת בענין זה בהדרגה
 זכויותיהם של הערבים באטיות רבה, ואין צורך לדבר על שוויון
 זכויות בין שני העמים שלא ניחן לביצוע. אין זאת אומרת שיש להכריז
 על אי-שוויון, אולם יש להגשים את הדברים לפי היכולת, ויחכן
 שנצטרך לוותר על נורה שלמה של דברים אשר היינו רוצים להעניק
 להם, מפני שהציבור הערבי היושב בארץ לא בגר עד כדי כך שיוכל
 לדרוש את הדברים האלה. ומכאן, איני מסיגה שאין צורך לדאוג לכך
 שחקום מדרשה לגנות ושאחרי שניה מספר ימחזו גם גניה בשבילם,
 אבל איני יודעת אם זוהי השאלה הראשונה, מבחינה טוציאלית ומבחינה
 לאומית. יחכן שחשוב לנו לדאוג בראש וראשונה לא לילדים בגיל רך

כי אם לילדים בני 15 - 13 - 12 המסתובבים ללא חינוך; איני יודעת למי עלינו לראוג חזילה, לילדים בני 4 - 3, או לילדים אלה, כי עליהם מספיק גם ומטולט, שהוא קרוב מאוד. הובר הזה הוא חמור מאוד, ועלינו לסקול את הדיברים האלה גם מבחינת הבטחון. דבר אחד ברור: למנוע חינוך מילדים בגיל בי"ס, מאיזה נימוקים שהם, אסור מכל הבחינות, מבחינה לאומית שלנו, מבחינה אנושית ומבחינה חרבותית גרידא. השאלה היא, איך לעשות זאת. אשר לגן, הרי בשבילה היא שאלה סוציאלית ברורה, אולי נדון עליה בטח עבודתנו הסוציאלית.

מר אלמליח הציע להשתמש במורים הבאים מסוריה, אבל כאן מתעוררת בעיה נוספת. מר אלמליח יודע, ודאי, שער למני כמה חדשים היו מקומות - ואני מניחה שגם היום ישנו עוד כמה מקומות - שמטרה הבטחון לא יעץ לטלוח לשם מורים יהודים. נוסף לכך, אסור לטלוח למקום מורה בניגוד לרצון המקום ושיראה בכך פגיעה, הרי גם מסיבה זו יש לטלוח לשם מורה יהודי בזהירות רבה מאוד. הבעיה הזאת היא בעיה חמורה מאוד ואיני יודעת איך נוכל, בימים אלה שלא זכינו עדיין לטלוח, להגיע לטידור כל שהוא.

ובעיה הבעיות בענין זה היא הבעיה

החקציבית. תניחו לרגע קט כי מספרי הילדים אשר הבאתי לתניכר אינו מוטעה, שיטתם בארץ 40-50 אלף ילדים ערביים, מהם 20-30 אלף ילד זקוקים לחינוך. האם אתם יכולים להאר לעצמכם את המעמסה החקציבית הרבה שדבר זה יגרום למדינה? אנת המדינה תאטרך להטיל על עצמה את כל הנטל הזה, איני יודעת להיכן נגיע. אם דאגתי היא בבחינת "מן ירבו", איני בושה, כי עלינו לדעת במני מה אנו עומדים. לכן דומני שאנו צריכים לראות את דיונינו היום כגיטוטי הדרך, ולא כקביעת הדרך, כי הדרך לדעתי אינה ניתנת לעת עתה להקבע. אנו יכולים רק לאמר:

(א) צריך לראוג לכך למצוא בקרב

האיבור הערבי ומקרב האינטליגנציה שלהם את האנשים אשר יגלו לנו את רצון האיבור הערבי בטח זה.

(ב) אנו צריכים לבקש את משרד החינוך

לדאוג לכך שתוקדש תשומת לב מרובה לסטטיסטיקה מדויקת, עד כמה שאפשר, מספר הערבים וילדיהם בארץ, כדי שנדע במני מה אנו עומדים.

(ג) ביחס לבתי המדרש למורים נהיה

נאלצים להקים בית מדרש זה שוה"זכויות וחובות לבתי מדרש שלנו. וביחס למורים הערבים המשמשים כבר כיום ושאיננו יודעים את טיבם, נצטרך לקבל אינפורמציה מהמפקחים שלנו. ואם רבים מהם אינם מתאימים מבחינה מידגוגית, יש לקיים בשבילם טעורי חובה להשתלמות, כי אם נרצה להעזר במורים משלמים לא נוכל להחגבר גם על מתן חינוך מינימלי, היות והרזרבה שלנו מארצות מזרח לגבי בתי ספר אלה, תוכל לבוא מחשבון רק באחוז קטן מאוד.

(ד) אנו צריכים לדאוג לכך שגם אם

בשנה הבאה, בשנת תשי"א, לא תהיה אפשרות לקיים את חינוך החובה לערבים לגבי כחות הגן, לדאוג לכך שבכל מקום אשר נמצאים ילדים בגיל 11-15, שהם יבואו להשקעתה של מערכת החינוך, או בבתי-ספר עממיים, או בבתי-ספר לנערים עובדים.

נוסף לכך, יש לדאוג לכך שהתקציב

אשר יוקדש לחינוך הערבי, יוקדש בראש וראשונה למקומות כאלה - ואני אומר זאת בהתנגדות כנימית גדולה - שיהיו מוכנים לטאח בחלקם בהוצאות. דבר זה הוא מאוד בלתי אנושי, מפני שאם הברואי, למשל, יטרב לטאח בהוצאות החינוך, מפני שאין לו, אנו בכל זאת היינו חייבים לתת חינוך לילדיו, אך כיון שאין לנו אפשרות כספית לכך, אנו צריכים לדאוג לחינוך באותם המקומות אשר ישתתפו בהוצאות. בנצרת, למשל, עלינו לנקוט בכל האמצעים נגד העירייה, כמו שהיינו נוהגים נגד נתניה, כי נצרת אינו בכל זאת יותר עשירה מאשר כפר נטוש.

בנוגע לספרי לימוד ומכשירי לימוד,

אין לי כל ספק שאם ברצוננו להשפיע באיזה אופן שהוא, לא נוכל להשפיע על-ידי ספרי לימוד "מטעם" ולא על-ידי ספרי לימוד כתובים על-ידינו. עצם הקובעה הזאת תקים אותם נגדנו, כי בדבריהם אלה נחוצה גישה טקטית, יש לעורר את הטובים שבהם, שבהדרגה

אנשים שלנו יחברו את הסברים אשר יאפשרו על ידי מחלקת החינוך. הארות, כל
עבודתנו תהיה עבודה כפיית שאינה במקומה, ואשר לא תביא גם כל תועלת.

ג. גורבי: לא התכוונתי לכך שעלינו להקמיר לדיון

גם זאלת האחרונותיה לל החינוך הערבי
באופן צדמינסטרטיבי; כוונתי הייתה, שאנחנו צריכים להתכוונן באופן מנימי
לפטרון הבקיה הזאת, תוך עיבוד נושא החינוך החדשה. מן הצדדי שלא נדחה
את הנושא הזה לאורך ימים, כדי שלא נהיה בלתי מוכנים לכך, לאתר שתעורר
הבקיה בתיבוריות הערבית.

ד"ר בוגי חודיה: השיחה על החינוך הערבי הייתה לכי דעתי

והנה ומאלפת מאד.

הייתה לדברים האחרונים שנאמרו, הוועדה

אינה צריכה לשכוח כי בענין החינוך הערבי, אין לנו קוטריות לאדנו. איננו
יכולים לאגוד לבדנו ואיננו צריכים לקבור לאדנו. אין לנו רעיונות במקומה
זו לקחת על עצמנו את החקיקה לפטרון עולות שהן אמנם חיוניות, אבל בדרך
אגב הן יכולות "לכתור" גם עולות מוליסיות ובטחוניות, ואין לנו טוימרים לקחת
את החקיקה הזו. אין לנו יועדים אף אחד מכריע אחד, מעלי טנאטי מעמד
הבטחון יוגט עם, אנשים מקומקרים בעיקר במעלה הערבית י יודעיה ועל כך.
עיקוליהם, לפעמים ידועיה ולפעמים איננו ידועים; איננו מבקשים גם הסברים,
אנו מבקשים רק הוראות.

עלינו לזכור שהחלק הערבי בארץ,

עדיין אינו חמטי, הוא עדיין חי וזיה סגורים; רק מה ומה החולנו
להרבות לאתח מהמסגר, אבל זה מעט מה. בקרתי בכפרים ערביים וזיה מאד
ובאטי ברברים עם ערבים, עם מי שיהולתי לדבר (יש ביניהם גם דוברי
עברית). דברתי, למשל, עם מיסוח דובר עבר עלינו י קו אדול רזק.

הנה היה סגור לל קווי במאורעות

הועדה לחינוך ותרבות
4.1.1950

1936-9. הוא לא ברח, הוא נשאר אצלנו והוא סגנו של המושל
באחד הכתרים על ידי סול-כרם. הוא היחידי בין כל אלה שמגשתי
שמצא חן בעיני כאדם, גאון, אינו מתרפס, מדבר עברית טובה
מאוד. כאשר הזמנתיו לבקר במשרד החינוך, אמר: אם תפתחו את
המסגר נבוא, אבל כל זמן שהוא מסוגר, לא נוכל לבוא. אנו
חושבים את שיקוליהם של אנשי משרד הבטחון כאחראיים, ואם הם
נותנים לנו הוראה לנהוג כך, איננו יכולים לנהוג אחרת.

ענין המסכורת היא שאלה מאוד לא

נעימה, אבל כאשר אומרים לנו כי אמורה הגר בכטר מוציא למחיתו
לא יותר מ 8 - 7 ל"י לחודש - יש לו גנה וירקות משלו והוא חי
חיים רגילים של החקופה הקודמת - אם הוא יקבל 70 ל"י לחודש,
במשך הזמן כל הכסף יעבור לידיהם. אילו אנו חיינו צריכים להחליט,
היה זה בעבילנו קשה מאוד, אבל אם אחרים נותנים לנו הוראות,
אנו ממלאים אותן. שאלת המסכורת, היא שאלה כללית של כל מטק המדינה,
כי בזה כרוכה הרבה שאלות מסובכות עד מאוד.

מר ציילינג שאל בענין השתייכות

המורים למטלגה. הוא אמר כי נשלח חומר האוסר השתייכות
מטלגית של המורים. אני חריך להגיד שבדיוק חומר כזה לא
נשלח. נשלח דבר דומה, ולא על ידינו בלבד. לפי טעה, בי"ס
הערבי הוא אחיד; אין בכח הערבי שני בחי"ס, רק בנצרת ישנם
3 בחי"ס, ונדמה לי שזהו המקום היחיד שיט בו יותר מבי"ס
אחד. בעאר המקומות. כולל גם חיפה ויסו, יש רק בי"ס אחד.
איננו מעוניינים כי גם בחי"ס הערבי יתמלגו, כי מי יודע
לפי מה יתמלגו. יקום חבוא חביעה כזאת, ברור שלא נחיה
שוודי מצפון. בהגק זה בי"ס הוא אחיד, ואם הוא אחיד, אנו
מוכרחים להטות אוזן לאיבור הורי המקום וקפני החינוך, כדי
טבי"ס ישרת את הציבור כולו.

הועדה לחינוך ותרבות
4.1.1950

ע.ע.

קבלנו תלונות רבות על פעילות

טוליטית בבתי-הספר. כאשר אני אומר פעילות טוליטית, אני
מתכוון דוקא לקומוניסטים; הובאו תלונות מהמוטלים הצבאיים,
הובאו תלונות על התרופאות בין ההורים; הוגשו תלונות על
תעמולה אנטי-דתית; הוגשו תלונות מכירוני הבסתון על פעילות
טוליטית מסוג אחר; הובאו תלונות מאנני הדת; הובאו תלונות
מכמרים, והובאו תלונות גם מראשי עיריות של כמרים ערביים.

לפי הוראה שבאה ממשרד ראש הממשלה,

נכתב בראשית שנת הלימודים הוזר עבו נאמר;

אין טה כל איפור על השתייכות אזרחית של מורה במטלגה טוליטית;

בקשר לטאלת פיטורי הקומוניסטים,

מר ציזלונג הזכיר לנו שמות ובררתלי את שניהם; אחד, חוסני חביב
והשני, עבדאללה אליאכ; חוסני פוסר בגלל פעילות טוליטית בבית-הס.
הוא הבטיח לנהוג בבית-הס והתחבבה לו ביותר בעזרת הפעילות הפוליטית
ומחכים לתורת דעתו על המוטל הצבאי, את החקבל הוותיקה חיובית,

הוא יוחזר לבית-הס. יש לו השמרה פדגוגית. לעבדאללה אין כל
קשר לקומוניסטים, הוא נאטט בעניני יוטר. מטאת החוסר במורים,

נתקבל טוב לבית-הס, לאחור השמרתו מרובות; גם עכשיו ישנן

בתיקנון תלונות רצוניות ממור/בעניני יוטר ובשבוע שקבר נתנה

הוראה לפטרנו טוב. המורים שמותרו בראשית השנה, מותרו אז

מבחינת פדגוגית, או מבחינת בטחון, או מבחינת פעילות טוליטית

ישירה בין התלמידים. רובם נתקבלו בחזרה, לאחור שבבטיחו לא

להתערב בין חוטבי הכמר. צורה כזאת שתגרוט לויכות בין ההורים

לבין בית-הס. י

72 יטנת 72 בחיטטר ערביים,

עובדה

מהט 43 מעורבליט. בטוח יו כבר 53 מורות.

ישנן

ביחס להרכב הדרות, באודס נובמבר

היו בבתי-הספר: מוסלמים, נוצרים ודרוזים. מוסלמים היו
10 אלפים, ז.א. שני שליט, מהם 8 אלפים בניס ואלפיהם בנות.
ברור שהבנות אצל המוסלמים לומדות מעט מאוד ואיך לחשב
שיש 6 אלפים בנות אינן לומדות בכלל. נוצרים היו 3450 בערך,
מהם 2325 בנים ו- 1125 בנות. אמנם אצל הנוצרים אין עדיין
סויון גמור, אבל ישנה נטייה לתת יותר חובש לבנות. עלינו
להביא בחשבון שישנה גם ערבים נוצרים, דרוזים היו 1300
תלמידים בערך, מהם 1196 בנים ו- 136 בנות, ידוע שאדרוזים
פוגרים את האשה, הרבה יותר מאשר המוסלמים.
ביחס להרכב התלמידים בטמיר,
לא אוכל לתת חרובה, כי עדיין לא הורכב הסטן של התלמידים,
כאשר אדע זאת, אוכל להמציא לכת.

ביחס לסאלוחיו של דינבורג, בענין

החצעה על ספר תולדות הארץ. דברתי בענין זה עם האנשים ללון
המטטלים בחינוך הערבי והם רואים את החצעה הזאת כחצעה ראשית;
אני חושב שנמצא דרך לבצע אותה.

ביחס לשאלת הכמה העברית בבתי-הספר

הערביים, בטחיתם אלה אוחלנו ללמד עברית, או מכח ג' או מכחה
ד'. מספר השעות בשבוע הוא: בכחה ג' - 3, ביד' - 5, ביה' - 5,
ביו', ז', ח' - 4, ישנה ועדה מיוחדת המטטלת בעיבודת הכנייה
ללימוד השפה העברית בבתי-הספר הפקליים. כיום ישנה 20 מורים
לעברית, ביניהם גם 2-3 ערבים, וף ה

ביחס לשאלת אם ישנו חינוך ל...
חינוך חקלאי ישנו בבתי-הספר...
מאוד בבתי-הספר הערביים, עולה ב...
בחיפה ישנה גינה מרכזית המעובדת ע"י תלמידים יהודים וערבים
גם יחד, ביחס ללימוד מלאכה, ישנה בבתי-הספר לכפר הנהיגו את

ע.ע.

לימוד המלאכה. בזמן ממלוח המנדאט כמעט ולא היה לימוד מלאכה
בבתי-הספר הערביים. בחיפה לומדים תלמידי בבתי-הספר הערביים
במרכזיה הכללית למלאכה על היחודים. המפקחים קבלו הוראה
להכניס את לימוד החקלאות והמלאכה בכל בתי הספר הערביים.

טרם נחתם חוזה עם המורים הערביים.

לפי שעה, כל המינויים של המורים הם זמניים; כולם קבלו מינויים
רק לשנה אחת. אולי בראשית השנה הבאה נוחיל כבר להבדיל בין
מורים קבועים ומורים שחועמדו בנסיון.

אני חושב שהמספר של 1/4 מיליון

ערבים בארץ, אשר הגב' פויסיץ נקטה, הוא מוגזם. אנחנו קבלנו
ידיעות על 150 אלף ערבים בארץ, הממטיסטויקה של פרופ' בקר,
אין היא אינה מדוייקת בשטח זה; כל המפקד שהיה בשנה שעברה לא
היה מדוייק, היות ואח"כ נוספו עוד כפרים. בשעה שהצענו את
החקציב, נדמה לי כי השערותנו היתה שבשנה הבאה יהיו 22 - 20
אלף ילדים ערבים.

עלי להודיע בצער כי השירות הסניטרי

בבתי-הספר הערביים עדיין אינו מטביע ראון. בימי הועד הלאומי
היה נהוג ש"הדסה" ו"קופת-חולים" דאגו לשירות הסניטרי בבתי-
הספר, ולא היה כל צורך במוסד אחר. תלמידי בבתי-הספר הערביים
בימי ממלח המנדאט כמעט לא קבלו טיפול סניטרי, כך שלא קבלנו
בירושה שוט מוסד שמתפקידו לטפל בשטח זה, באנו בהברית עם
"הדסה". היא אמרה שהיא מוכנה לספק את השירות, אבל אינה מוכנה
להמסיד בזה אף פרוטה, כי סוף סוף היא מוסד האוסף תרומות מיהודי
חוץ-לארץ עבור התנועה הציונית, פנינו בענין זה למשרד הבריאות,
אך שם אין כל אמרם המטפל בשירות הסניטרי בבתי-הספר והדבר מתעכב.
ברור לנו היא פעולה העלולה לעלות בסכומים עצומים. אנו מעריכים
כי שירות סניטרי עומדי בלבד עולה ב-30 גרוש/עבור ^{לשנה} כל ילד, אבל
אם נצטרך להקים במשרד הבריאות שירות מיוחד, דבר זה יעלה בכסף רב.
אנחנו לא שכחנו את הבעיה הזאת, ובלי כל טעם, במסך התקווה הקרובה
נדרוש ממשרד הבריאות להתור את השאלה הזאת.

ביחס ללימוד השפה האנגלית והעברית,

אנחנו מלמדים בבתי-הספר הערביים גם אנגלית וגם עברית. את
השפה האנגלית לומדים מכחה ה' ומעלה. בתקופת שלטון המנדאט
היו מלמדים אנגלית בבתי-הספר היהודיים מכחה ה' ובבתי-הספר
הערביים מכחה ד'. על מי החלטה ועד החינוך עוד לפני שנה

וחצי, קבענו את החלטה לימוד השפה האנגלית בבתי-הספר שלנו מכחה
ו' ובבתי-הספר הערביים מכחה ה', /ישנה הצעה להחליט את לימוד
השפה האנגלית מכחה ז'. בבתי-הספר הערביים מלמדים גם את השפה
העברית, ומשום כך מקדימים את העברית לכחה ג'-ד'. ישנה החלטה
של הוראה בערבית על ידי מורים יהודיים, המשמשים כמורים כלליים,
אם כי ישנם קשיים רבים; אמורה היהודי אינו רוצה לגור בכפר ערבי
והוא דורש שיטלמו לו את התוצאות עבור אותם הימים שילוב בכפר.

ביחס לעבודה משותפת בין יהודים

וערבים, ישנם מקרים רבים של ביקורו בבתי-ספר ערביים בבתי-ספר
יהודיים, להיטך, אין עדיין. בחימה ישנו גם טעולות משותפות
בין בתי-הספר היהודיים והערביים. הקיץ החקיים קורס משותף בין
מורים יהודיים וערביים ללימוד השפה הערבית, אשר שט יסוד לטעולה
משותפת רצויה. אנחנו רוצים להחליט בביקורים שוטתיים של מורים
ערביים בבתי-ספר יהודיים, על מנת ללמד אותם איך לעבוד.
גם טח אנו נתקלים בקושי של השגת רטיונות, אך אנו מקוים להשיג
גם את האפשרות הזאת.

שאלתה של גב' כהן בענין הדואאים

היא שאלה מענינת מאוד. הדואאים בנגב הם מחומר מאוד בלתי
מגובע. אין איש יודע כמה הם. מעריכים עיטנם אלפיים ילדים
בדואיים ודואאים לענין זה. מוכנים כבר חמשה מורים מכפרי
המטולש שיישלחו לנגב. אנו מחכים רק לחשובת המשל הצבאי בענין
זה. שט יש קושי רב מטאח המחטור בבחים, כי מטטלה המנדאט לא
טטלה לגמרי בחינוכם של הדואאים. על יד קיטריה ישנו מחנה
בדואים ואנו עומדים למחוח עם בי"ס. על יד כפר חתא ישנו מחנה

ברואים וטט יט לנו מו"מ עם ערבי המוכן לנדב סכום נסוף לטט
הקמת בי"הט. ישנם ריכוזים אחרים של ברואים באופן, אבל
המוטלים הצבאיים אינם מוכנים עדיין לנטל בזה. הוחלטה של פעולה
בענין זה, נעשתה.

ביחס ללימוד התנ"ך בבתי-הספר,

בררתי את הדבר ונחברר כי אין זה כל כך קל. בדרך כלל,
המוטלים רואים בענין זה של הכנסת לימוד התנ"ך באופן מסודר
כפגיעה דתית. אנשינו חושבים, שאם הם יתקדמו בלימוד השפה העברית
ונכניס לימוד התנ"ך בטעורי עברית, לא יתנגדו לכך. אנשינו חושבים
על אנטולוגיה בערבית של מוסרית יהודיים שכתבו ערבית או יהודית,
ויט כבר מו"מ בענין זה.

ביחס לספרי הלימוד, בהוצאת הראשונה

כבר אמרתי כי ישנה ועדה מיוחדת הבודקת את ספרי הלימוד הערביים,
השאלה היא אינה קלה; אין מי שיחבר ספר לימוד טוב, אין גם
מקום להדפיס ספרים ערביים. כל ספרי הלימוד הערביים הם הוצרת
מצרים, טורקיה ועיראקית.

בעיה קשה עוד יותר היא שאלת בחי-

הספר של המיסיון, אין כל יכולה, מבחינה מטרית, לעשות משהו
רדיקלי בטוח זה, החוק אומר, כי כל ילד חייב ללמוד בבי"ס רשמי,
או מוכר, כאשר החוק יבוצע, יגישו בתי-הספר של המיסיון בקטוח
לאטר אותם לבתי-הספר מוכרים, ואם נעשה זאת, יוכל כל ילד -
אטילו יהודי - לבקר בבתי-הספר אלה.

בחוק חינוך חובה שקבלנו, ישנו

מונח אשר יגרוט לנו קושי. באחד המקומות מוזכר המונח "חינוך
יהודי" ואנו נצטרך להגדירה, מה זה חינוך יהודי. השאלה היא
קשה עוד יותר בזה עבין השאר מרמנו ב"14 במאי סיפקא האומרת,
כי המדינה החדשה תכבד את כל ההסכמים הבינ-לאומיים, והקונסוליים
דררשים בכל תוקף למלא את ההתחייבות הזאת. אין זה נכון
המיסיונים היו מגישים דו"ח לממשלה. צרכה נהגה מנהג זה וממטיכה
לענות זאת גם היו, לפי חוק מטריות/ממשלת המנדט, אמור/הממשלה
לע"כ

ע.ע.

לבקר בבחי הספר של המיסיון, מלבד מנהל מחלקת החינוך. היה
מקרה שבקשנו אינפורמציה וענו לנו כי אנו עובריה על החוק
וטאין לנו רשות לדרוש אינפורמציה. משרד החוץ אינו ממהר להיות
קנאי בענין זה, כי הדבר אינו קל. באופן רשמי איננו יכולים
ללחוץ נגד לימוד ילדים יחודיים בבתי-הספר של המיסיון, אבל
הציבור יכול בענין זה לפעול.

על שאלותיו של מר גורי הטיבותי

כבר כאשר דברתי על המצב הכללי בענין ספרי הלימוד. לפי טעם
מקבלים המורים את המשכורת המקוטחת והנימוק הפורמלי הוא, שהם
ממשיכים לקבל את המשכורת על תקומת המנדאט, את תוספת הווקר הם
מקבלים באופן מלא. ההבדל הוא רק במשכורת היסודית וההטרט הוא
גדול.

בענין הכלים הציבוריים, אנו מקימים

עכשיו מועצה ציבורית, אשר תהיה בעין ועדת חינוך, והיא תעזור לנו
בשאלות החינוך הערבי, בוועדה זו ישתתפו גם ערבים,

ביחס לאינטליגנציה הערבית, עלינו

לדעת כי המצב הוא כזה שהאינטליגנציה הערבית ברחת מן הארץ,
בין אלה שנשארו, קשה מאוד למצוא מורה טוב, או אמילו עסקן חינוכי
טוב, יש לנו כעת שני מועמדים, אחד מהם אמילו בעל אינטליגנציה
טובה, אבל איני בטוח אם משרד הבטחון יבוא איטור עליו,
השני, אולי מתאים, יש קושי רב במציאת אנשים מתאימים בין הערבים
בעלי אינטליגנציה. אנו מקווים שנוכל להקים מועצה ציבורית לטלמוד
בבעיות החינוך הערבי ואשר בה ישתתפו/ שני ערבים.

איני יודע אם נוכל כבר בזמן הקרוב

להמציא סטטיסטיקה מדוייקת. יש לנו כבר מחלקה סטטיסטית העובדת
בשיתוף פעולה עם משרד הסטטיסטיקה,

ע.ע.

א. ציזלינג:

אני מציע שבטרם נקבל החלטות בענין החינוך הערבי, נזמין לישיבה חריטומית יהודית וערבית העוסקים בעניני החינוך הערבי, על מנת לטמוע את חרות דעתם בטמו זה. אני מציע שהמוזמנים יהיו: (א) אלה אשר יקבע אותם משרד החינוך ותרבות; (ב) שלכל חבר ועדה תהיה רשות להזמין אדם, או שני אנשים, על מנת שהסיכום שלנו יהיה מלא.

מ.ד. לורנשטיין:

אני מתנגד להצעתו של מר ציזלינג, אני חושב שדבר זה הוא מוקדם מדי, כל זמן שהועדה שלנו לא מצאה סיכום לבעיות אלה הקטורות בבטחון המדינה.

חי"ר ע. טרסיץ:

אני חסצה לחתוכה על הבעיה הזאת. אני חושבת שטממכותה של הועדה לחזמין אנשים מהציבור. לכני שנחלים בענין זה, אני חסצה לטאול את ועדה הכנסת ואת רשות הכנסת, לד"ר בן-יהודה: זאת אין כל הצעות חוקים אשר צריכות לבוא אלינו?

ד"ר בן-יהודה:

ישנם שלטה חוקים: (א) היטור ספרי לימוד; (ב) חוקי עזר לחוק חינוך חובה; (ג) חוק לטיטול בעבריינים צעירים, החוק הראטון כבר מוכן, אך לכי חסדר צריך להביאו קודם לממטלה.

בישיבת ועדת משנה לענין ועד מנהל
מיום 3.12.49 הוסכם להציע לוועדת החינוך
להמליץ על סכומים אלה:

א. להרחיב את תפקידי מועצת החינוך הקבועה בתוך חינוך חובה,
בתפקידים נוספים אלה:

1. לקבל את תפקידי החינוך לעיון ולמתן הערות, לפני שהשר
מביא לממשלה ולוועדת החינוך "ל הכנסת.
2. לקבל את הצעות חלוקת התקציב לרשויות מקומיות,
מוסדות חינוך וכן הצעות לחלוקת הלוואות לבניני בתי-ספר ומוסדות-
חינוך מן הסדר, ולהעיר את הערותיה בשרם יחליט על חלוקתם.
3. ליצור את עקרונות כל מסקת ראשי על החלפתו של מנהל
מחלקת החינוך, אשר יש בה מסוים קיטוח הזרם "לו ולהביע את
דעתה לשר החינוך בענין זה.
4. "שמיעת דו"ח מ-ורט על עבודת אגף החינוך מדי חודש
בתורו ולהעיר את הערותיה בענין דו"ח זה באזני השר.
5. לעיין בתקנות ובצווים, לפני שהשרם, על מנת להעיר
את הערותיה.
6. לייקץ לשר בדבר מינוי מנהל החינוך.

ב. סיכומי המועצה מועשרים על ידי השר לממשלה ולוועדת החינוך
"ל הכנסת.